

Szemle

emberi boldogság lehetőségének, minőségének problémáit tematizálják, s a drámatörténeti kategóriaként meghatározott abszurd dráma formai sajátosságai is jellemzik, ám ez nem jelent sem az egzisztencializmus-hoz, sem más, irányzattá vált filozófiai rendszerhez való kötődést. Én magam, alapvetően *Szép Ernő* drámai műveinek részleteiből tanulmányozása során találtam rá e kifejezésre mint e textuálisan alig elemzett drámai életmű lehetséges értelmezési keretére. E drámákban a létezés minőségére vonatkozó kérdésfeltevések a tragikum és a komikum határán mozgó szituációkban fogalmazódnak meg, gyakran a kabarétréfák nyelvi horizontjában. A válaszadási próbál-

kozások, illetve a megválaszolhatatlansággal való szembesülés sem alapvetően tragikus hangoltságú, inkább ironikus tudomásulvétele a megváltoztathatatlannak, amely tudomásulvételt, éppen a felismerések álom-má, illetve emlékké távolítása teszi lehetővé. Véleményem szerint, a „nosztalgikus abszurd” csak egyik lehetséges alternatívája a kitágított értelemben használt abszurd dráma terminológiának, de egy olyan alternatíva, amelynek mentén egyaránt újragon-dolhatóak már sokat elemzett, vagy még nagyrészt feltáratlan drámai szövegek, életművek is.

Vinczellér Katalin

Egy sokat vitatott korszakról – szakszerűen, tárgyilagosan

Kissé csalóka a címe Gergely Jenő és Pritz Pál közelmúltban megjelent könyvének. A trianoni Magyarország 1918–1945 ugyanis néhány évvel többet ölel fel, mint a „valós trianoni Magyarország” története. A szerzők azonban szakítva a korábbi gyakorlattal, úgy vélték, nem 1919-cel vagy 1920-szal indítják kötetüket – és így nem ellenforradalminak, vagy Horthy-korinak nevezik az időszakot –, hanem 1918-cal, az Osztrák–Magyar Monarchia összeomlásával és az önálló Magyarország létrejöttének történéseivel.

Ahogy azt már a Tudomány – Egyetem sorozat Magyar Történelem sorozata korábbi köteteinél is megszokhattuk, a szerzők ebben az esetben is a tanárok és a diákok számára egyaránt jól kezelhető, a legújabb kutatási eredményeket tartalmazó könyvvel jelentkeztek. Munkájuk nem veszik el a részletkérdésekben, de minden lényeges eseményét, történést tárgyalja az adott korszaknak. Ami szinte végig érződik a kötetben, az a Pritz Pál szűkebb kutatási területének, a diplomáciatörténetnek, illetve a külügyi szolgálat történetének a dominanciája. A szerző úgy vélte/vélhette – és azt hiszem, helyesen tette –, hogy szükséges olyan kér-

désekkel többet foglalkozni, melyek a 20. századi Magyarország történetében fontosak. Játéktér és lehetőségek, mondhatnánk akár ezt is. Élt-e vele a magyar külpolitika, és ha igen, helyesen tette-e azt, amit tett?

Úgy vélem, ha a gazdaság-, társadalom-, politika- és művelődéstörténeti részek arányait vetjük össze, akkor azt kell mondanunk, hogy alapvetően helyesek a választott arányok. E recenzió írója – mint hadtörténész – szívesen olvasott volna többet a hadsereggel kapcsolatos kérdésekről, második világháborús szereplésünkről, de talán ez volt az a terület, amelyen a szerzők kevésbé mozogtak otthonosan. Érződik az egyéb-

ként részletesnek is mondható Irodalmi kalauzon is – amely mellett Időrendi áttekintés, Név- és Tárgymutató segíti az olvasót –, melyből azért hiányolhatunk néhány olyan fontos munkát, mint például Dombrády Loránd, Szabó Péter és mások alaplumúnek számító kötetei.

Természetesen egy jelentős történelmi időszakot átfogó könyv esetében felmerülhet az olvasóban a kérdés, hogy vajon eligazít-e mindenben a szóban forgó munka? Azt hiszem, jelen esetben azt lehet és kell mondanunk, hogy Gergely Jenő és Pritz Pál kötete az ismeretek átadása mellett segít eligazodni a korszak történéseiben is. Ahogy már előbb is jeleztem, a terjedelmi korlátok a részletezést nem tették lehetővé, de az adatokból levonható következtetéseket megtették a szerzők, s megállapításaik helyesek. Úgy gondolom, egyetérthetünk a kötet szaklektorának, *Romsics Ignácnak* az értékeléséből kiragadott idézettel, mely szerint: „Ez a könyv szakmai szempontból kifogástalan, kiegyensúlyozott munka.”

Hogy ennek ellenére akad benne néhány elírás, pontatlanság is? Ez is igaz, de számuk elenyésző és nincs meghatározó jelentőségük, bár tudjuk, hogy *Bárdossy László* miniszterelnök, külügyminiszter 1941. június 27-én – és nem 26-án – jelentette be a Kép-

viselőházban, hogy a Magyarországot ért nem provokált szovjet támadások következtében a két ország között a hadiállapotot beállottnak tekinti a magyar kormány; hogy a budapesti I. hadtest és a város magyar védőinek parancsnoka nem *Hindy Zoltán*, hanem *Hindy Iván* volt, aki nem volt várparancsnok, mert azt a beosztást *Csipkés Ernő* töltötte be; hogy *Variházy Oszkár* csak alezredes és nem ezredes volt; hogy a Bontond nem harckocsi, hanem terepjáró gépkocsi volt – a harckocsi Toldi, illetve Turán néven „futottak” –, és az 1942. március 15-i „tüntetés” is inkább szerény méretével és jelzésértékével, mint tömegméretével volt jellemezhető.

E néhány kiigazítást és észrevételt a recenziens csak azért tette, hogy ezzel is jelezze: ha egy munkában mindössze ennyi „javítanivaló” található, akkor az a munka odafigyelésre érdemes és jól hasznosítható a középiskolai, de a felsőfokú oktatásban is. Gergely Jenő és Pritz Pál kötete pedig ilyen: tankönyv a szó legnemesebb értelmében.

(GERGELY JENŐ–PRITZ PÁL: *A trianoni Magyarország 1918–1945*. Vince Kiadó, Bp. 1998, 207 old.)

Szakály Sándor

SZAKOKTATÁS

1999/4. számának tartalomjegyzékéből

Modláné Görgényi Ildikó: Programfejlesztés az orientációs szakmai előkészítő ismeretek oktatásához

Tájékoztató a közoktatási törvény módosításáról

Agg Géza: Minőségügy – új kihívás az oktatás számára

A hazai történelemtankönyv-kiadás állapotáról

Dr. Klausmann Kornél: Nonprofit VI.

Művészeti képzés – szakképzés

Jubileumi konferencia Gödöllőn